

Aan : College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bergen NH
Van : De Adviesraden Sociaal Domein van Bergen, Uitgeest en Castricum
Betreft : Advies inzake voortgang Beheersmaatregelen Sociaal Domein lange termijn
D.d. : 13 mei 2021

Inleiding

De Adviesraden Sociaal Domein hebben de afgelopen jaren diverse adviezen ingebracht. Daarbij zijn steeds de volgende kernpunten gehanteerd:

- Houd de inwoner centraal: de vraag van de inwoner is leidend in alle doen en laten;
- De inhoud is het primaat. Financiën zijn, volgend op de inhoud, zeker belangrijk;
- Versterk het samenwerken tussen mensen en instanties. Werk samen op basis van vertrouwen. Versterk daarbij motivatie en professionaliteit;
- Ondersteuning aanbieden door preventie en middels het ontschotten van systemen;
- Ondersteun een permanente ontwikkeling van kennis en deskundigheid bij professionals.

I Hoofdpijnen in het Sociaal Domein van de BUCH gemeenten bij een ordening van de te gaan nemen beheersmaatregelen.

De gemeentelijke projectgroep heeft in de voorbereidende informatie bij haar Bestuursopdracht Beheersmaatregelen Sociaal Domein (11 maart 2021) een viertal hoofdpijnen gepresenteerd waarop de beheersing van de Jeugdhulp en de WMO zich kan richten.

- a. Zicht en grip op cliënt- en kostenontwikkeling
- b. Effectiviteit en doelmatigheid van ingezette ondersteuning
- c. Afstemming en samenwerking externe partners
- d. Data-gedreven werken en monitoring

Op grond van deze hoofdpijnen worden de eerder vastgestelde korte termijn beheersmaatregelen benoemd als wel denkrichtingen aangegeven voor de lange termijn maatregelen.

II Het gaan hanteren van Leidende principes in het Sociaal Domein BUCH.

De Adviesraden Sociaal Domein bevelen aan om bij de ontwikkeling van beheersmaatregelen te gaan werken met een aantal leidende principes. Zij hebben dit omschreven in hun advies van 10 februari 2021.

Deze aanbeveling is overgenomen door de opstellers van het gemeentelijk "Overzicht mogelijke lange termijn beheersmaatregelen sociaal domein; Bergen, Uitgeest, Castricum Heiloo. April 2021".

Welke Leidende principes?

De BUCH gemeenten hebben als leidende principes gekozen voor de reeds door haar geformuleerde uitgangspunten van hun Algemene Visie op het Sociaal Domein.

1. Zelfredzaamheid en eigen regie
2. Preventie en vroeg signalering
3. Integraal werken en maatwerk
4. Ruimte voor maatschappelijke initiatieven
5. Experimenteren

In een toetsing uitgevoerd met deze leidende principes op de 'Mogelijke lange termijn beheersmaatregelen' worden de waarderingen: *Past, Versterkt of Verzwakt* gegeven.

Uit de vele mogelijkheden aan leidende principes hebben de adviesraden Sociaal Domein van de BUCH gemeenten namens haar inwoners gekozen voor de volgende vijf leidende principes bij het opzetten van en aansluiten bij iedere lange termijn beheersmaatregel.

- a. Korte lijnen
- b. Eigen regie, meer vanuit vertrouwen dan vanuit controle
- c. Ruimte voor personeel
- d. Menselijke maat, in uitvoering en communicatie
- e. Preventie.

De adviesraden sluiten hiermee aan op het standpunt van de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO): *“Een logica van een publieke dienstverlening moet uiteraard uitgaan van behoeften van inwoners en de mogelijkheden van professionals om op deze behoeften in te spelen. Daarbij het vertrouwen in en het leervermogen van betrokkenen als leidraad te nemen.”*

III Naar mogelijke lange termijn beheersmaatregelen sociaal domein

De adviesraden hebben respect voor de wijze waarop de gemeente haar leidende principes wil hanteren.

Echter de Hoofdlijnen in het Sociaal Domein (zie I in deze notitie) waarbinnen gezocht is naar beheersmaatregelen, zijn van dien aard dat in hoofdzaak de financiële invalshoeken gevolgd worden in het kiezen en ontwerpen van die maatregelen.

De adviesraden stellen zoals in de inleiding al aangegeven dat de inhoud altijd het primaat heeft. Financiën zijn volgend.

De voorgestelde maatregelen, 24 over jeugdhulpdeskundige en 27 over preventie, zijn duidelijk maatregelen waar financiën volgend zijn bij inhoudelijke keuzes. De leidende principes genoemd door de adviesraden, namelijk korte lijnen in ondersteuning en communicatie als wel maatwerk naar de individuele inwoner, komen hierbij dan als Versterkt naar voren.

IV De adviesraden bevelen aan:

1. De hoofdlijnen van het Sociaal Domein van de BUCH nadrukkelijk te versterken met een benadering vanuit inwoners situaties en niet alleen ontwerpen vanuit een financiële invalshoek.
Dit is concreet te maken door een tweetal leidende principes van de gemeente te versterken met elementen uit de leidende principes van de adviesraden.
 1. Door toe te voegen aan het principe 1 van de gemeente:
Zelfredzaamheid en eigen regie, “meer vanuit vertrouwen dan controle”.
 2. En toe te voegen aan principe 3 van de gemeente:
Integraal werken en maatwerk, “met een menselijke maat in communicatie en uitvoering”.
2. Daar waar de beheersmaatregel bij leidende principes tot “verzwakt” toetsen, moet men met deze maatregel aan het werk gaan en nog eens inhoudelijk en financieel kritisch zodanig benaderen en aanpassen dat zij als versterkt bij de leidende principes naar voren komt.

De Adviesraad Sociaal Domein gemeente Bergen (NH).

Namens deze
A.R.P. Wildeboer, voorzitter
E.F.A. de Vreede, secretaris

Bijlage

Ter toelichting bij en ondersteuning van de voorliggende notitie willen de adviesraden graag de volgende aantekeningen maken.

1. Uit een verkenning blijkt dat er meerdere gemeenten met een vergelijkbare situatie als de BUCH gemeenten zijn geconfronteerd. Bijzondere aandacht vragen de adviesraden voor de ontwikkeling c.q. opzet bij de gemeente de Oude IJsselstreek. Een aantal citaten:
 - Het kernidee voor de veranderingen in het sociaal domein is dat er ruimte nodig is voor bezieling in de hulp, zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij inwoners aansluit op bestaande netwerken op een manier die past bij wat inwoners logisch vinden.
 - We benaderen mensen vanuit vertrouwen. Er is gekozen voor een transformatie nadrukkelijk buiten bestaande kaders en werkwijzen treden om écht te doen wat nodig is en écht aan te sluiten bij de leefwereld van de inwoner....
 - De resultaten over 2019 laten zien dat Oude IJsselstreek op de goede weg zit. Het immense tekort van ruim 4 miljoen euro in het Sociaal Domein, is teruggebracht tot een kleine 3 ton
2. Teneinde succesvol (preventief, inclusief) te werken is een goed functionerende werk-organisatie BUCH van het grootste belang. Dit vraagt om een heldere visie en tegelijk om een daarop gebaseerd uitvoeringsplan. Beschikken over cijfers en het analyseren daarvan is essentieel om een en ander ook financieel goed te beheren en beheersen.
3. Het mee ontwikkelen van alle medewerkers in het sociaal domein is een belangrijk aandachtspunt. Zij zullen vanuit een situatie waar het beheer op orde is en er adequate data beschikbaar zijn vanuit de leidinggevende principes en de verbinding met de klant, inhoudelijk vorm en inhoud moeten geven aan de concrete beleidsinvulling en -uitvoering. Daar zijn het professionals voor. Professionals hebben daarbij ruimte en vertrouwen nodig om te kunnen functioneren. Die professionaliteit vraagt ook om een permanente scholing / training / kwaliteitsverbetering gericht op de vraag van de inwoner, preventie, inclusie en een resultaatgericht werken. Leidende principes krijgen daardoor ook beter vorm.
4. De denkrichting bij “Versterken van het gebruik van de sociale kaart”, zoals in uw concept genoemd, is naar de mening van de adviesraden een prima denkrichting. Graag zien wij een haast constante invulling daarvan. Dit om beheersmaatregelen steeds up to date en inwonergegericht te kunnen houden. Het ‘meedenken’ van aanbieders, inwoners, verwijzers en het intensief gebruik maken van netwerken, brengt de hulp en ondersteuning dicht bij de mensen. Ook daardoor zal er meer en beter zicht zijn op het beheer van ondersteuning.
5. De inwoner stelt een hulpvraag met een reden: hij of zij wil geholpen worden bij en met het oplossen van zijn probleem. Aanbieders en werkorganisatie moeten daarin ‘dienend’ zijn. Bij het oppakken van de vraag, al in de toegangspoort naar ondersteuning, moeten met name de sociale teams kwalitatief en kwantitatief goed zijn toegerust voor die taak.
6. Ook de adviesraden wijzen op de recente financiële en wetgevende ontwikkelingen in/bij de jeugdzorg. Te weten: de € 600 miljoen en de nieuwe wetgeving. De neiging om in dat kader te gaan ontwikkelen vanuit dan wel met de bestaande organisatie en doelstellingen lijkt logisch.
Echter om Albert Einstein (1930) te citeren en aan te sluiten bij de uitgangspunten van de Oude IJsselstreek: We cannot solve our problems with the same thinking we used when we created them.